

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Sjezdy JČSMF — JČMF + JSMF 1990 (2. část)

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 36 (1991), No. 5, 249--261

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139660>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1991

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Sjezdy JČSMF — JČMF + JSMF 1990

2. část*)

Zpráva o sjezdech JČSMF, JČMF a JSMF

Sjezdy JČSMF, JČMF a JSMF se konaly ve dnech 22.–24. srpna 1990 na Pedagogické fakultě v Nitře. Zúčastnilo se jich 83 delegátů JČMF (z 84 zvolených), 53 delegátů JSMF (z 69 zvolených) a 35 hostů. Na společných zasedáních byly prodiskutovány základní problémy Jednoty československých matematiků a fyziků, schváleny její nové stanovy jako organizace sdružující Jednotu českých matematiků a fyziků a Jednotu slovenských matematiků a fyziků a projednány návrhy na sjezdová vyznamenání. Na samostatných zasedáních delegáti JČMF a JSMF projednali zprávy o činnosti a hospodaření Jednot v uplynulém období, schválili nové znění stanov JČMF a JSMF, prodiskutovali programy činnosti JČMF a JSMF na další funkční období a zvolili nové vedoucí orgány.

Společná zasedání sjezdů

Středa 22. 8. 1990 dopoledne

Společné zasedání sjezdů JČSMF a JSMF zahájil a řídil předseda JČSMF prof. BRĚTISLAV NOVÁK. Uvítal všechny delegáty a hosty sjezdu a jmenovitě čestné hosty — 1. náměstkyně ministra ŠMT ČR prof. L. PÁTĚHO, náměstkyně ministra ŠMTV SR doc. M. HEJNÉHO, člena předsednictva SAV RNDr. P. BRUNOVSKÉHO, rektora VŠP v Nitře doc. L. KABÁTA, děkana PdF v Nitře prof. J. PASTIERA, předsedu pobočky JSMF v Nitře prof. O. ŠEDIVÉHO, předsedu MěNV v Nitře ing. S. ŠTEFANKU, zástupce kolegia matematiky ČSAV akad. J. KURZWEILA a předsedu Astronomické společnosti při ČSAV RNDr. L. PERKA.

Delegáti pak zvolili:

pracovní předsednictvo: B. NOVÁK (předseda), Š. SCHWABIK, I. ŠTOLL, Š. ZAJAC; J. MORAVČÍK, E. ADLEROVÁ, V. MEDEK

mandátovou komisi: J. NAGY (předseda), M. FOJTÍKOVÁ, R. KOLÁŘOVÁ, P. WYSLYCH; A. MALÍKOVÁ, P. MALIČKÝ, S. JENDROL

návrhovou komisi: P. ŘEPA (předseda), P. DUB, D. HRUBÝ, M. JELÍNEK, J. RÁKOSNÍK, V. ROSKOVEC, Š. ZAJAC; V. BEZÁK, V. MEDEK, J. PLESNÍK, M. RAKOVSKÁ, O. ŠEDIVÝ

komisi pro sjezdová vyznamenání: J. JARNÍK (předseda), J. BEČVÁŘ, J. MIKULČÁK, L. PÁTÝ, S. STANĚK, M. JELÍNEK; S. ONDREJKA, J. ERHARDT, V. PIRČ, A. HLAVÁČ, Š. FLOREKOVÁ.

zapisovatele: O. JAROCH; V. REPÁŠ

ověřovatele zápisu: E. NOVÁKOVÁ; D. HRICIŠÁKOVÁ

Shromáždění pak pozdravilo čestní hosté sjezdů — prof. L. PÁTÝ, doc. M. HEJNÝ, dr. P. BRUNOVSKÝ, prof. J. PASTIER, doc. L. KABÁT, ing. S. ŠTEFANKA, akad. J. KURZWEIL a dr. L. PEREK. Pak byly přečteny pozdravné dopisy předsedy ČSAV akad. O. WICHTERLEHO, místopředsedy ČSAV akad. M. KATĚTOVA, předsedy vědeckého kolegia fyziky ČSAV dr. Z. FRAITA a předsedy Čs. společnosti chemické při ČSAV prof. J. HORÁKA.

Následovala *diskuse* o společných problémech JČSMF a JSMF.

B. NOVÁK doporučil zavedení symetrického uspořádání JČSMF v nových stanovách jako organizace sdružující JČMF a JSMF.

O. KOWALSKI souhrnně informoval o činnosti redakční rady Pokroků MFA pod jeho vedením za uplynulých 20 let a podal rezignaci této redakční rady.

*) První část materiálů ze sjezdů byla otištěna v minulém čísle.

M. ZÁVĚTOVÁ hovořila o současných problémech při vydávání Čs. časopisu pro fyziku. Analogicky vystoupil I. ŠTOLL za časopis *Rozhledy matematicko-fyzikální* a O. LEPIL za časopis *Matematika a fyzika ve škole*.

Finanční problematiku vydávání uvedených časopisů dokumentoval M. MILER.

Náměty k další orientaci a zajištění vydávání těchto časopisů přednesli M. BARTOŠEK a L. PÁTÝ.

K programu činnosti Jednoty v nejbližším období přednesl příspěvek F. NOŽIČKA (publikováno v Příloze PMFA č. 1/1991).

K úloze matematiky a fyziky ve všeobecném vzdělání hovořil I. ÚLEHLA.

Návrhy k navázání nových styků Jednoty se zahraničními a mezinárodními společnostmi přednesl S. KRUPÍČKA.

Potom J. JARNÍK a S. ONDREJKA přednesli *návrhy komise pro sjezdová vyznamenání na čestné členy JČSMF a JSMF*. Po jejich projednání bylo zasedání ukončeno.

Čtvrtek 23. 8. 1990 v 8,30–9,30 hod.

Na programu bylo projednání návrhu stanov JČSMF, který na základě diskusí v Jednotě v předsezdovém období připravila komise ve složení Š. ZAJAC, B. KLIMEŠ, V. KOUTNÍK, K. ZÁVĚTA, V. MEDEK.

S připomínkami k jednotlivým formulacím a s náměty k poslání JČSMF vystoupili S. JENDROL, M. MILER, F. NOŽIČKA, V. MEDEK, I. TUREK, M. HARANT, J. JARNÍK, J. KREMPASKÝ, V. JODAS. Po této diskusi delegáti schválili stanovy JČSMF jako organizace sdružující JČMF a JSMF. Jejím vedoucím orgánem je 10členné předsednictvo složené paritně z vedoucích funkcionářů předsednictev ÚV JČMF a JSMF.

Pátek 24. 8. 1990 v 10,00–11,00 hod.

Na zasedání byly vyhlášeny výsledky voleb předsednictev ústředních výborů JČMF a JSMF, kontrolních a revizních komisí JČMF a JSMF, předsednictva JČSMF a oznámena schválená sjezdová vyznamenání. F. NOŽIČKA, B. NOVÁK, V. JODAS a V. MEDEK pak předali diplomy a medaile přítomným novým čestným a zasloužilým členům JČMF a JSMF a členům vyznamenaným za pedagogickou činnost. Delegáti pak schválili usnesení společného zasedání sjezdů JČMF a JSMF. (Publikováno v Příloze PMFA č. 6/1990.) Potom přednesli závěrečné proslovy předseda JČMF F. NOŽIČKA a v zastoupení předsedy JSMF M. GREGUŠE místopředseda JSMF V. JODAS. Poděkovali za projevenou důvěru k vykonávání vedoucích funkcí v JČSMF, za úspěšnou organizaci sjezdu a za velmi aktivní účast delegátů a hostů na všech jeho jednáních. Popřáli celé Jednotě mnoho zdaru v další činnosti.

Tím bylo zasedání sjezdů JČMF a JSMF ukončeno.

Samostatné zasedání sjezdu JČMF

Středa 22. 8. 1990 v 14,45–18,30 hod.

Jednání zahájil a řídil B. NOVÁK,

Delegáti schválili:

pracovní předsednictvo: M. ČERNOHORSKÝ, B. NOVÁK, Š. SCHWABIK, I. ŠTOLL, V. VORLÍČEK, Š. ZAJAC;

mandátovou komisi: M. FOJTÍKOVÁ, R. KOLÁŘOVÁ, J. NAGY, P. WYSLYCH, M. ZÁVĚTOVÁ;

volební komisi: M. ČERNOHORSKÝ, P. DOLANSKÝ, Z. DOŠLÁ, E. FUCHS, S. KRUPÍČKA, Š. SCHWABIK, J. ŠEDIVÝ, Z. ŠIMŠA, A. TROJÁNEK;

návrhovou komisi: P. DUB, D. HRUBÝ, M. JELÍNEK, L. PÁTÝ, J. RÁKOSNÍK, V. ROSKOVEC, P. ŘEPA, E. SCHMIDT, A. VARMUŽOVÁ, Š. ZAJAC.

Potom byl schválen jednací řád sjezdu.

Š. SCHWABIK pak podal výklad k předloženému volebnímu řádu. Dále oznámil, že na funkci předsedy JČMF kandidují B. NOVÁK a F. NOŽIČKA. Podle návrhu z pléna byl na kandidátce ÚV JČMF doplněn O. KOWALSKI.

Předseda JČSMF B. NOVÁK pak prezentoval zprávu o činnosti JČSMF za funkční období 1987–1990 ve které uvedl:

Scházíme se skoro přesně tři roky po 10. jubilejním sjezdu, kde jsme vzpomínali 125. výročí založení naší Jednoty. Na tomto sjezdu jsme přijali program činnosti, který jsme se snažili v daných podmínkách co nejlépe uskutečnit. Jedním z úkolů našeho jednání je zhodnotit toto období naší práce.

Zásadní změny v naší společnosti, které Jednota upřímně uvítala, změnilly podmínky, v nichž Jednota dosud pracovala, a na druhé straně se však pro celou aktivitu Jednoty otevírají další možnosti. Je proto také úkolem našich zasedání zvážit nové směry činnosti Jednoty a zakotvit je v jejím programu pro další období.

Protože ve sborníku našeho sjezdu jsou uvedeny dostatečně faktické údaje o práci jednotlivých složek a orgánů Jednoty, budu se věnovat spíše obecnějšímu pohledu, aniž bych některé údaje opakoval.

V oblasti vědecké práce pokračovala dobrá spolupráce s kolegií matematiky a fyziky ČSAV. Za jeden z výsledků lze počítat uspořádání Fóra čs. fyziků 12. 6. 1989 fyzikální vědeckou sekci s cennými závěry jak pro vědeckou práci ve fyzice, tak i s řadou obecnějších stanovisek, zahrnujících oblast vědy obecně. V rámci panelových diskusí na zasedáních hlavního výboru předcházela časově Fóru čs. fyziků obsáhlá diskuse o vědecké práci v matematice a fyzice u nás. Rozsáhlé závěry, které obsahují i množství kritiky současného stavu, byly předány vedoucím představitelům ČSAV a MŠMT, ale zůstaly tehdy bez odezvy. Podobné myšlenky byly projednávány i na konferenci matematické vědecké sekce „Nové myšlení v matematice“ v únoru 1990. Zde navíc vznikla iniciativa k založení centrální matematické a informatické knihovny v Praze. Prozatímni reakce na prostorové zajištění tohoto projektu z Národního výboru hlavního města Prahy je záporná. Bude úkolem dalšího vedení Jednoty, aby se toto jednání dokončilo.

Při několika jednáních zástupců Jednoty s funkcionáři ČSAV byla kromě otázek vědecké práce a dotace ČSAV zejména projednávána otázka sekretariátu. Obecný závěr, že ČSAV by měla zabezpečit pro Jednotu odpovídající prostory, byl učiněn prezidiem ČSAV již v srpnu roku 1987. Bohužel ke konkrétní realizaci nedošlo, i když v jednotlivých etapách bylo jednáno o přidělení částí konkrétních objektů. Po změnách ve vedení ČSAV jsme celou záležitost projednali s místopředsedou ČSAV akademikem Katětovem a novým ředitelem ÚP ČSAV dr. A. Šachem. Na základě skutečnosti, že Jednota předala svůj objekt v Žitné 25 v r. 1955 MÚ ČSAV, bylo slíbeno, že umístění Jednoty bude uvedeno v připravovaném dislokačním generelu ČSAV — konkrétně bylo jednáno o prostorách renovované budovy v Máchově ulici. Uvedu ještě v této souvislosti, že z podnětu FVS byla zřízena PHV zvláštní komise pro navrácení bývalého majetku Jednotě. Záležitost bude velmi komplikovaná, protože závisí na obecné zákonné úpravě, která by měla být přijata; na druhé straně bývalé objekty Jednoty — budova v Žitné 25 i tiskárna Prometheus — zůstaly za skoro čtyřicet let ve stejném stavu a podle předběžných informací vyžadují značné prostředky na rekonstrukci.

V souvislosti s ČSAV se zmíním o jedné důležité otázce. Jednota byla doposud vědeckou společností při ČSAV. Šlo a vlastně jde i nyní o to, zdali má Jednota v tomto svazku zůstat. Na základě jednání s akademikem Katětovem, místopředsedou ČSAV, zaujalo předsednictvo stanovisko, že v dané situaci se Jednota nemůže okamžitě osamostatnit. V rámci reorganizace ČSAV ukončila svou činnost KOVS

a byla — na valném shromáždění zástupců všech těchto společností — vytvořena „Rada vědeckých společností při ČSAV“, byl zvolen její výkonný výbor, kde má Jednota své zastoupení, byl přijat návrh jednacího a organizačního řádu, programu činnosti i úkoly sekretariátu. Domníváme se, že vytvoření této demokratické struktury, která má podporovat činnost vědeckých společností a zabezpečovat rozdělení dotace, hospodářské a právní konzultace atp., bude k prospěchu i Jednotě.

K oblasti vědecké práce je třeba ještě uvést, že byla navázána těsná a neformální spolupráce se společností chemickou a počáteční kontakty byly navázány s Čs. lékařskou společností J. E. Purkyně. Sekce Jednoty pořádaly každoročně na 15 konferencí bez mezinárodní účasti a kolem pěti konferencí mezinárodních. Dále se Jednota podílela jako spolupořadatel na významných a již tradičních mezinárodních konferencích (Equadiff 7, 8th International Conference on Hyperfine Interactions atd.). Jednota a zejména brněnská pobočka se podílela na oslavách jubilea E. Macha v r. 1988. Bylo důstojně vzpomenuáno 20 let založení FVS JČSMF. Nutno připomenout velké množství přednášek pořádaných jednotlivými pobočkami, sekcemi, popř. odbornými skupinami, kterými Jednota pomáhala šířit aktuální vědecké poznatky mezi členy i širší veřejností. Myslím, že i všechny další body programu, které se týkají vědecké práce, se Jednota snažila plnit vždy alespoň na úrovni minulých let. Je třeba poděkovat oběma vědeckým sekcím za jejich soustavnou práci; osobně bych navíc zdůraznil, že zejména FVS přicházela s podněty, které obohacovaly celou činnost Jednoty.

V pedagogické oblasti se činnost Jednoty orientovala především na otázky spolupráce s MŠMT v rámci existující dohody. Probíhaly recenze jednotlivých učebnic a zejména v poslední době se Jednota několikrát rozsáhle vyjadřovala k chystaným změnám hlavně v oblasti středních škol. Konkrétní náměty v této oblasti byly pravidelně projednávány na setkáních zástupců Jednoty s ministry a v dalších jednáních s jejich náměstký pro tuto oblast. Protože bylo celkově dohodnuto a podepsáno jednoleté prodloužení existující dohody s tím, že během letošního roku bude připravena dohoda nová, je třeba všechny náměty zahrnout do nové dohody a zejména vzhledem k novým úkolům, které by tím Jednota převzala, projednat úpravu současné dotace.

Kromě řady menších konferencí a seminářů, které organizovaly pedagogické sekce a jejich odborné skupiny, uspořádala Jednota prostřednictvím ped. komise ve spolupráci s MŠMT již III. setkání matematiků ze všech typů škol v prosinci roku 1988 v Mariánských Lázních. Závěry, které obsáhle shrnovaly i nesplněná doporučení a náměty předchozích dvou setkání, byly předány MŠMT a zveřejněny v Příloze Pokroků. V listopadu 1989 bylo uskutečněno 1. setkání učitelů fyziky ze všech typů škol, na jehož pořádání se dále podílela i pedagogická fakulta UJEP v Brně a brněnská pobočka. Cenné závěry a doporučení byly opětovně postoupeny MŠMT a dále zveřejněny ve zvláštním čísle „Zpravodaje JČSMF“.

Uvedené akce formulovaly na základě široké diskuse početného kolektivu účastníků celou řadu námětů, doporučení i kritických připomínek k vyučování matematiky a fyziky v oblasti středních a základních škol. Zůstávají v platnosti i v současné době a bude jistě účelné nejdůležitější z nich projednat s novým vedením ministerstva.

Pedagogické problematice našich oborů byly věnovány dvě panelové diskuse na zasedáních HV JČSMF — první o výuce matematiky a fyziky na vysokých školách, druhá o vysokoškolském studiu učitelů matematiky a fyziky. Tentokrát byl zvolen postup přímé publikace závěrů, zpracovaných ve formě článků v týdeníku Tvorba a uveřejněných v citovaném zvláštním čísle „Zpravodaje JČSMF“. Názory a náměty jsou stále aktuální.

Za zmínku v této oblasti stojí jistě zpracování a vydání tzv. základního učiva z matematiky pro gymnázia, které bylo vyvoláno jednáním s MŠMT a kterého se ujal kolektiv učitelů — členů Jednoty z Východočeského kraje.

Tradičně dobře a soustavně pracovaly obě terminologické komise. Podařilo se ustavit i novém složení redakční radu „patronátního“ časopisu Rozhledy matematicko-fyzikální a navázat lepší spolupráci s redakční radou časopisu Matematika a fyzika ve škole. Zde je třeba vyzvednout práci doc. Štolla a doc. Lepila. Stejně jako na minulém sjezdu je třeba ocenit práci obou pedagogických sekcí; matematická pedagogická sekce navíc musela překlenuvat ztráty způsobené úmrtím klíčových členů výboru. Podobně na tradiční vysoké úrovni pracovaly obě komise pro vyučování našich oborů na vysokých školách technických, ekonomických a zemědělských a dobré výsledky práce pedagogické komise vyplývají již z výše uvedených údajů. Lze celkově shrnout, že Jednota v uplynulém období věnovala pedagogické oblasti značnou pozornost a podařilo se jí zformulovat zásadní stanoviska Jednoty v klíčových bodech této práce.

Na závěr se obrátíme k dalším částem činnosti. Nově konstituovaná propagační komise připravila a podílela se na celé řadě akcí v televizi i v rozhlase a tisku. Úctyhodný výčet činnosti je uveden ve Sborníku a lze jen propagační komisi a hlavně doc. J. Niederlemu upřímně poděkovat. Škoda jen, že

se přes opakovanou snahu nepodařilo více využít „Výzvy k mladým“ připravené na podnět minulého sjezdu. Samostatně z iniciativy a pod vedením doc. Pátého probíhal cyklus (celkem 22) přednášek zaměřený zejména na studenty MFF UK. Výsledky — viz podrobněji Sborník — jasně ukazují, že zvolená metoda, jakkoli namáhavá, může zejména ve vysokoškolských centrech nenásilně informovat mládež o Jednotě, její historii i činnosti a získávat ji pro konkrétní práci v naší organizaci.

Přes rostoucí obtíže způsobené situací v polygrafickém průmyslu se podařilo tiskovému středisku vydat všechny dodané tituly včetně řady neplánovaných. Ediční komisi a jejímú předsedovi doc. J. Pantoflíčkovi patří dík za jejich práci, zejména za projekt a realizaci prvního svazku nové edice „Sešitů matematicko-fyzikálních“.

Ve snaze zabezpečit efektivnější (a i levnější) přípravu publikací podařilo se získat počítač PC/AT s dvěma tiskárnami (laserovou a normální 24jehličkovou) s parametry, které umožní kvalitní přípravu textů a tím obejít tzv. horkou sazbu. Zmíněné sešity jsou již takto připravovány. Současně byla do sekretariátu přijata nová pracovnice, ing. J. Dolanská, která bude mít práci s počítačem v patronaci. Počítáme i s přípravou Pokroků touto cestou. Počítač bude ovšem využit v dohledné době i ke zpracování členské agendy a po vyjasnění úprav účetní agendy i k těmto pracím. Za účinnou pomoc při zajištění prostředků děkuji doc. Klimešovi, tiskovému středisku a MVS.

V zahraniční oblasti pokračovala obvyklá výměna s tradičními partnery. Objevují se zde v poslední době jisté potíže, dané ekonomickou situací naší a našich partnerů, které bude třeba mít v patrnosti při uzavírání nových smluv. V neztencené míře také pokračovala práce v Evropské fyzikální společnosti, Bernoulliově společnosti a v Mezinárodní asociaci pro výpočetní statistiku. Zástupci MVS se zúčastnili v jednotlivých komisích přípravných prací k ustavení Evropské matematické společnosti. K jejímú založení má oficiálně dojít za krátkou dobu ve Varšavě. Kromě projednání vzájemného recipročního kolektivního členství s Americkou matematickou společností se nepodařilo navázat další smluvní kontakty. Jednání s představiteli matematických společností v Rakousku a NSR potvrzují jen zkušenosti uvedené na minulém sjezdu: tyto organizace jsou vesměs příspěvkové, bez státní dotace a nemají prostředky na výměny jako Jednota, která je získává dosud díky podpoře MŠMT.

Pravidelně pracovala — a patří za to dík doc. Burešovi — komise pro důvěrníky, přes občasnou potíže s kvalitním naplněním Zpravodaje. Lze předpokládat, že s připravovanou územní reorganizací úloha důvěrníků zesílí. Proto také v těsné návaznosti na náš sjezd je svoláno i setkání důvěrníků, kde by kromě těchto otázek měly být předneseny konkrétní názory na situaci ve školství zejména vzhledem k výuce matematiky a fyziky.

Zmínil jsem se na několika místech o rozsáhlé aktivitě sekcí Jednoty. Druhé těžiště práce Jednoty je v činnosti jejich poboček. Přednášky, exkurze, kursy, soustředění olympiád, pythagoriády atd., pořádané pobočkami doplňují roční počet akcí Jednoty vždy alespoň na 400. Je důležité, že pobočky hledají nové formy práce, neformální setkávání členů i širěji zaměřené akce pro veřejnost. Všem členům výborů poboček patří proto za jejich práci vřelý dík. Také díky této činnosti a práci sekcí vzrůstala členská základna a nebyl poklesu v souvislosti se zvýšením ceny Pokroků, přesáhli bychom v letošním roce značně počet 4 000.

Při práci pomáhal předsednictvu a celé Jednotě sekretariát. Přes dislokační oddělení místnosti sekretariátu i několik personálních změn pracoval sekretariát — někdy i s nemalým nasazením volného času — tak, že plnil vše potřebné. Náš dík patří všem pracovníkům a pracovnícím sekretariátu a zejména vedoucímu dr. Rusinovi.

I když jsme dopoledne projednali zásady nového uspořádání Jednoty, je třeba zde ocenit výbornou spolupráci s představiteli JSMF, a to po celé minulé období. Řada jejich zkušeností, podnětů a specifických akcí v minulém třiletí, kdy jsme si připomínali dvacet let od založení JSMF, byla příkladem i pro naši činnost.

Celkově Jednota v minulém období v zásadě plnila všechny úkoly z posledního sjezdu, v některých oblastech, které jsem se snažil zachytit, i v rozsahu větším, než byl předpoklad. Některé úkoly se nepodařilo splnit tak, jak jsme před třemi lety předpokládali.

Vše dobré, čeho se dosáhlo, by nebylo možné bez přátelství a obětavé práce všech členů hlavního výboru, jeho komisí, výborů poboček a sekcí i celé řady ostatních členů Jednoty. Všem patří upřímný dík.

Závěrem několik vět k další práci Jednoty. Nová společenská situace umožňuje Jednotě rozšířený prostor pro její práci, změní ale také podmínky a přináší nové povinnosti. Některé podněty jsem uvedl ve sjezdovém sborníku. Stejně tak bude třeba z uvedených důvodů se vyjádřit k celé minulé činnosti Jednoty. Jsem však přesvědčen, že i v minulosti, v tehdejších podmínkách, se Jednota i všechna její vedení snažila udělat nezištně vše pro rozvoj matematiky a fyziky.

Hospodář M. MILER komentoval zprávu o hospodaření JČSMF za období po sjezdu v r.1987. Přehled nejdůležitějších položek hospodaření v uplynulých letech:

	1987	1988	1989
1. Vlastní jmění (stav k 31. 12)	312 066,26	320 188,76	331 552,76
2. Příjem z členských příspěvků	71 475,-	88 950,-	77 504,-
3. Čerpání příspěvku ČSAV	496 300,-	553 150,-	484 100,-
4. Čerpání příspěvku MŠMT ČR na modernizaci výuky	272 962,60	271 998,50	251 475,60
5. Čerpání příspěvku MŠMT ČR na zahraniční styky	96 236,80	61 087,60	113 570,60
6. Tiskové středisko			
Příjmy	459 170,-	413 923,50	608 412,-
Výdaje	566 972,55	350 453,50	567 815,90

Revizní zprávu přednesl I. ŠANTAVÝ. Revizoři na základě pravidelných kontrol v uplynulém období ověřili, že účetnictví, pokladní knihy a příslušné doklady byly vedeny pečlivě. Na základě závěrů odboru kontroly ČSAV byla v JČSMF v uplynulém období vypracována a zavedena nová účetní osnova. Je žádoucí dosažení takového stavu, kdy bude možno získávat přehled o okamžitém stavu čerpání finančních prostředků, a to pomocí počítače, který byl v Jednotě pořízen. Revizoři doporučili, aby Jednota jako celek se důsledněji než dosud připravila na to, že změněná hospodářská situace v celém státě bude vyžadovat i změněný přístup k vytváření hospodářských podmínek pro její činnost.

Následovala *diskuse* k předneseným zprávám.

I. ŠANTAVÝ poukázal na současné finanční problémy při vydávání časopisů a při zajišťování zahraničních styků. Doporučil, aby Jednota usilovala o navrácení svého původního majetku a orientovala se na vlastní hospodářskou činnost.

J. NADRCHAL charakterizoval současné problémy při výběru funkcionářů i v aktivitě členstva a upozornil na problém současného vztahu členů k obsahu časopisů vydávaných v péči Jednoty. Přednesl dále návrhy na možnosti řešení majetkových otázek Jednoty v nejbližším období.

L. PEKÁREK vyzval, aby Jednota usilovala o větší prosazování poslání vědy v naší společnosti a zároveň vystupovala proti nevědeckým postojům.

B. VELICKÝ přednesl náměty k další orientaci a k úkolům Jednoty jako samostatné stavovské organizace vědeckých pracovníků, učitelů a studentů.

F. NOŽIČKA doporučil vyvíjet větší kontakt vědeckých pracovníků s učitelskou i širší veřejností.

V. ROSKOVEC vyzval, aby se Jednota zapojila do organizace grantového systému při financování vědecké práce.

L. PÁTÝ informoval o připravovaných změnách v řízení vědecké práce a v jejím financování i o zavádění systému grantů. Jednota by v tom měla výrazně vystupovat jako profesní organizace. Kriticky se vyjádřil k některým oblastem činnosti dosavadního vedení Jednoty a formuloval jako hlavní úkol — získání důvěry členstva v budoucnost Jednoty.

J. MIKULČÁK doporučil orientovat Jednotu v budoucnosti jako profesní organizaci podobně jako se již MPS snaží, aby se stala svazem učitelů matematiky.

Na závěr této *diskuse* udělili delegáti odstupujícímu HV JČSMF *absolutorium* (1 se zdržel hlasování).

Potom byla zahájena *diskuse ke znění stanov* Jednoty českých matematiků a fyziků vykonávající svou činnost na území ČR a tvořící spolu s JSMF Jednotu československých matematiků a fyziků. V první části této *diskuse* L. PÁTÝ, Š. SCHWABIK, Š. ZAJAC, B. NOVÁK, J. JARNÍK a J. SLAVÍK se vyjadřovali k otázce vztahu ustavované JČMF k ČSAV a k otázce právního nástupnictví JČSMF, JČMF a JSMF. Pokračování této *diskuse* pak bylo přesunuto na další sjezdové zasedání.

Následovalo uvedení *návrhů na sjezdová vyznamenání* členů JČMF. Písemné materiály komentoval J. JARNÍK. Na návrh J. GRYGARA a L. PÁTÉHO souhlasili delegáti, aby Z. Horský byl jmenován čestným členem JČMF in memoriam.

Pak byla otevřena *diskuse* k programu činnosti JČMF pro následující funkční období.

F. NOŽIČKA přednesl náměty, jak pozvednout Jednotu v nejbližší době na úroveň obdobných společností v kulturně vyspělých zemích.

I. ŠTOLL a B. NOVÁK přednesli podněty, jak dále zvyšovat aktivitu mladých členů JČMF.

Po schválení volebního řádu pak byly zahájeny *volby*. Nejdříve proběhly volby předsedy JČMF. Nadpoloviční většinou 43 hlasů byl zvolen F. NOŽIČKA. Potom následovaly volby členů ústředního výboru JČMF, členů kontrolní a revizní komise a písemné hlasování o sjezdových vyznamenáních.

Čtvrtek 23.8.1990 v 10,30-13,00 hod.

Jednání řídil F. NOŽIČKA.

Š. SCHWABIK oznámil, že v prvním kole bylo 82 hlasovacími lístky zvoleno 23 členů ÚV a 4 členové kontrolní a revizní komise. Konalo se proto ještě druhé kolo voleb, ve kterém bylo zvoleno dalších 14 členů ÚV.

J. JARNÍK dále oznámil, že všechna navržená sjezdová vyznamenání byla schválena převážnou většinou hlasů.

Pak pokračovala diskuse k návrhu stanov JČMF.

Byla předložena řada formulačních změn zpřesňujících znění jednotlivých článků stanov. Hlasováním byla zrušena povinnost odebírat členský časopis, zakotvená v dosavadních stanovách. Závěrem bylo rozhodnuto, aby závěrečné upravené znění nových stanov JČMF odsouhlasil ÚV s připomenutím, že bude třeba v nejbližší době dále stanovy přepracovat tak, aby vyhovovaly nově vznikajícím podmínkám činnosti Jednoty.

Další diskuse byla věnována dalším námětům k programu činnosti Jednoty v nejbližším období.

L. ECKERTOVÁ přednesla náměty k řešení některých problémů v činnosti Jednoty: členové by měli odebírat časopisy Jednoty i při jejich vyšší ceně, časopisy by si měly všimnout aktuálních otázek, prospělo by zvýšení přednáškové činnosti v pobočkách, je třeba získávat další studenty pro aktivitu v Jednotě.

L. PÁTÝ doporučil hledět při přípravě příštích konferencí a seminářů maximálně na ekonomičnost akcí, usilovat o přímé kontakty se zahraničními partnery; doporučil, aby Jednota při soupeření ekonomických zájmů předkládala nezávislá odborná stanoviska. Zároveň navrhl, aby se nově zvoleným méně zkušeným funkcionářům Jednoty pomáhalo a aby byla všemožně podporována aktivita mladých.

P. WYSLYCH se s velkým entuziasmem vyjádřil o současné aktivitě poboček na Moravě a apeloval na zintenzivnění spolupráce ústředních orgánů Jednoty s pobočkami.

M. ČERNOHORSKÝ se vyjádřil k vzniklému problému, po proběhlých volbách, kdy na základě velmi rozsáhlé kandidátní listiny obsahující 95 kandidátů většina poboček nezískala v novém ÚV zastoupení. Doporučil, aby v budoucnosti byl volební řád vytvořen tak, aby se ÚV stal zastupitelským orgánem všech poboček a sekcí.

F. NOŽIČKA přislíbil, že nový ÚV bude řešit otázku účasti zástupců všech poboček na jeho zasedáních.

Odpoledne se konaly odborné přednášky:

T. KATRIŇÁK: *Na čo je dobrá univerzálna algebra*

D. KLUVANEC: *Automatizácia fyzikálnych experimentov*

L. SMRČKA: *Elektronový koherentní transport v mezoskopických polovodičových systémech*

Pak byl uspořádán *společenský večer* pro delegáty a hosty sjezdů s folkloristickým vystoupením posluchačů PdF v Nitře.

Pátek 24.8.1990 v 8,30 - 9,45 hod.

Jednání řídil F. NOŽIČKA.

Š. ZAJAC oznámil výsledky voleb předsednictva ÚV JČMF, které proběhly na ustavujícím zasedání nového ÚV JČMF.

Pak pokračovala diskuse k programu činnosti Jednoty v nejbližším období.

L. PÁTÝ ocenil jednání sjezdů jako projev vůle k dobré spolupráci mezi JČMF a JSMF. Současně vyzval k zlepšení spolupráce mezi vědeckými pracovníky ČSAV a vysokých škol.

B. VYBÍRAL přednesl rozbor složení nově zvoleného ÚV a ocenil odbornou vyváženost jeho složení — je v něm 18 matematiků a 20 fyziků. Poukázal však na disproporci z regionálního hlediska: z Prahy

je 23 členů, z Brna 8, z Olomouce 2, z dalších poboček po jednom. Bez zastoupení zůstaly pobočky Ostrava, Zlín, Liberec, Ústí nad Labem a Plzeň. Navrhl zvat zástupce poboček na zasedání ÚV.

K. ZÁVĚTA doporučil, aby ÚV otázku zastoupení všech poboček v ÚV Jednoty řešil při návrhu volebního řádu pro další sjezd.

B. VELICKÝ doporučil, aby příští sjezd byl svolán již za dva roky a aby na něm byly schváleny definitivní stanovy. Současně doporučil provádění korespondenčních voleb orgánů Jednoty.

K problematice voleb funkcionářů Jednoty se dále vyjádřili M. MILER, J. NAGY, J. FRANCOŮ, L. PÁTÝ a F. NOŽIČKA.

I. ŠANTAVÝ doporučil, aby k řešení narůstajících finančních problémů při vydávání časopisů byla v předstihu připravena potřebná opatření.

F. NOŽIČKA a L. PÁTÝ podpořili návrh na zvýšení členských příspěvků členů Jednoty, a to diferencovaně podle jejich finančních příjmů.

Na závěr přednesl V. ROSKOVEC *návrh usnesení* sjezdu, který byl přijat většinou hlasů (1 hlas byl proti, 3 se zdrželi hlasování). Usnesení bylo publikováno v Příloze PMFA č. 6/1990.

Zasedání sjezdu JČMF pak ukončil F. NOŽIČKA. Poděkoval všem diskutujícím za užitečné náměty a vyzval všechny k iniciativní činnosti v Jednotě v následujícím období.

Štefan Zajac

Samostatné zasadanie zjazdu JSMF

Zjazd JSMF sa konal v rámci spoločného zjazdu JČSMF a JSMF v dňoch 22. – 24.8.1990. Zasadanie zjazdu JSMF bolo popoludní 22.8., 23.8. od 10,00 do 13,00hod. a 24.8. od 8,30 do 9,30 hod. Na zjazde JSMF sa zúčastnilo 53 delegátov a 33 hostí.

Prvý deň rokovania zjazdu viedol predseda prof. J. MORAVČÍK. V otvorení spomenul, že zjazd posúdi výsledky práce za minulé obdobie a prijme koncepciu na budúce.

Od predchádzajúceho zjazdu zomreli títo členovia: ŠTEFAN BAŽÍK – Bratislava 2, PETER BOLHA – Zvolen, ŠTEFAN ĎURAČKA – Bratislava 1, JAROSLAVA FABIÁNOVÁ – Bratislava 1, JOZEF FULIER – Nitra, ERVÍN HRACHOVINA – Bratislava 1, ZOLTÁN KOHÚT – Zvolen, ANNA KOVÁČOVÁ – Zvolen, ROMAN KREPL – Žilina, ĽUDMILA PECHROVÁ – Trnava, KAROL REČIČÁR – Košice, JÁN REPKA – Nitra, JÚLIUS ŠOLTÉS – Bratislava 2, ZOLTÁN VANČO – Trnava, ANTON VESELY – Bratislava 2, VIKTOR ZAVACKÝ – Nitra, JOZEF ŽILINEK – Bratislava 1.

Ich pamiatku uctili prítomní povstaním.

Potom predseda privítal za Slovenskú akadémiu vied (SAV) P. BRUNOVSKÉHO, čestných členov: O. GÁBORA, M. GREGUŠA, J. GARAJA, M. HARANTA, B. RIEČANA, J. ŽILINKOVÚ a všetkých ostatných hostí a delegátov.

Najprv sa schválil rokovací poriadok a predsedníctvo zjazdu v tomto zložení: J. MORAVČÍK, V. MEDEK, E. ADLEROVÁ, P. BRUNOVSKÝ za SAV a J. PIŠÚT za Ministerstvo školstva, mládeže a športu (MŠMS). Ďalej sa schválili zjazdové komisie: mandátová, návrhová, pre vyznamenania, volebná. Po schválení komisií zjazdu vedenie prevzal prof. V. MEDEK.

Správu o činnosti za obdobie 1987 – 1990 predniesol predseda JSMF prof. J. MORAVČÍK.

Činnosť vychádzala z uznesení zjazdu konaného 20. a 21.8.1987 v Prahe a z programu činnosti. Základné údaje sú v zjazdovom zborníku, preto v správe uviedol iba všeobecné charakteristiky plnenia uznesení a základných smerov schváleného programu ako aj najzávažnejšie problémy.

Plnenie zjazdových uznesení:

- 1) ÚV JSMF, výbory sekcií a pobočiek na každý rok prijímali konkrétny plán podujatí a ostatnej činnosti, tento podrobne zhodnotili. Inštitúcie, ktoré poskytujú Jednote podstatnú časť finančných prostriedkov na jej činnosť SAV a MŠMS hodnotili rozsiahlu činnosť Jednoty pozitívne.
- 2) Zo správy revízorov na zjazde v Prahe sa prijali opatrenia na odstránenie nedostatkov pre hospodársku agendu zložiek Jednoty. Pravidelné preverky však ukázali, že v niektorých zložkách Jednoty sa tieto opatrenia do života dostávali len veľmi pomaly.
- 3) Zjazd uložil PÚV JSMF prerokovať námety prednesené na zjazde. Na prvom zasadaní ÚV JSMF 1988 sa podrobne rozobral systém práce s talentami. Výsledky sa predložili SAV i MŠMS. Viaceré z podnetov sa využilo aj pri rokovaniach so zástupcami MŠMS o problémoch výučby matematiky

a fyziky na základných a stredných školách. Vytvorila sa komisia pre históriu matematiky pri matematickej sekcii. Obrátili sme sa na niektoré vydavateľstvá so žiadosťou o poskytnutie titulov, ktoré sa mali vyradiť vzhľadom na dĺžku skladovania. V niektorých sme sa stretli s porozumením. Demokratickejšie sa systém volieb, na jesennom zasadnutí 1989 sa prijali zásady volebného poriadku pre voľbu z viac navrhnutých kandidátov.

- 4) Na základe uznesenia zjazdu bola koncom roka 1987 podrobne zhodnotená práca jednotlivých komisií, ktoré boli zreorganizované. V roku 1988 bola zriadená ešte komisia pre ideologické otázky matematiky a fyziky.
- 5) Posledné zo zjazdových uznesení ukladalo vo väčšej miere zapájať do práce mladších členov. Zatiaľ sa toto uznesenie splnilo len čiastočne.

Výsledky práce JSMF pri realizácii Programu činnosti na roky 1987 – 1990:

V oblasti vedy a výskumu sa uskutočnilo viac ako 30 vedeckých a vedeckodoborných podujatí z matematiky a približne rovnaký počet z fyziky. Počet odborných seminárov dosiahol číslo 137. Schválil sa návrh na kategorizáciu podujatí. Zvyšovanie úrovne doktorských dizertácií sledovalo zaujímavie stanoviská k doktorským dizertáciám z matematických vedných odborov.

Odbornému rastu mladých matematikov a fyzikov prispievala JSMF uhrádzaním ich účasti na národných a celoštátnych podujatiach, vysielaním do zahraničia (v rámci výmenných bezdevisových stykov), prípravou špeciálnych prednášok pre aspirantov a pod. Motivačný význam mali aj súťaže pre mladých matematikov a fyzikov.

V pedagogickej oblasti činnosť JSMF vychádzala z Dohody o spolupráci MŠMŠ a JSMF. Rokovania delegácie JSMF s námestníkmi ministra školstva, mládeže a športu SR prof. Pišútom a doc. Hejným v januári t. r. ukázali, že aj súčasné ministerstvo má záujem o dobrú spoluprácu s Jednotou, a to dokonca v širšom rozsahu než jeho predchodcovia. Úspešne sa uskutočňovala táto činnosť:

- a) spolupráca pri prehodnocovaní osnov z matematiky a fyziky na základných a stredných školách,
  - b) posudzovanie a prehodnocovanie odborne metodických textov z matematiky a fyziky,
  - c) odborné zabezpečovanie súťaží Matematická olympiáda a Fyzikálna olympiáda a s tým súvisiacich podujatí,
  - d) vydávanie zborníkov Matematické obzory a Fyzikálne obzory,
  - e) poriadanie podujatí sledujúcich skvalitnenie výučby matematiky a fyziky.
- V rámci spolupráce s MŠMŠ navrhla Jednota odborníkov do expertných skupín, zriaďovaných ministerstvom školstva, vyjadrovala sa k niektorým pedagogickým a didaktickým materiálom a zaujala kritické stanovisko k učebnému plánu gymnázií v súvislosti so zamýšľaným znižovaním počtu hodín matematiky, fyziky a ďalších prírodovedných disciplín.

K odbornému rastu učiteľov matematiky a fyziky sa uskutočnilo viac ako 45 podujatí. Zvyšovanie úrovne vyučovania fyziky podporuje i súťaž v tvorbe učebných pomôcok z fyziky, každoročne poriadaná.

Starostlivosť o nadaných žiakov bolo venované okolo 20 významnejších akcií, ako sústredenie úspešných riešiteľov matematickej olympiády, sústredenie riešiteľov korešpondenčných seminárov, riešiteľov Pytagoriády, ZAMATU, tábory mladých matematikov a fyzikov a pod.

V hodnotenom období mala JSMF kontakty so sesterskými spoločnosťami v Bulharsku, Maďarsku, NDR, Poľsku a s rakúskou fyzikálnou spoločnosťou. Do pripravovanej európskej matematickej spoločnosti Euromathu by chcela JSMF vstúpiť ako samostatný člen.

V apríli minulého roku sme si na jarnom zasadnutí ÚV JSMF pripomenuli 20. výročie vzniku JSMF ako vedeckej spoločnosti pri SAV a samostatnej súčasť JČSMF. Vydali sme publikáciu „20 rokov JSMF 1969–1989“.

Úspešne sa rozvíjala už tradičná spolupráca JSMF a JČSMF. Predsedníctvo JSMF na svojom decembrovom zasadnutí sa pripojilo k stanoviskám predsedníctva JČSMF k tragickým udalostiam 17. novembra 1989.

JSMF má podpísané dohody s viacerými vysokými školami a ďalšími inštitúciami.

Z podnetu predsedníctva SAV zriadil ÚV JSMF v marci t. r. komisiu JSMF pre nápravu krívd, ktorej úlohou je posúdiť prípady tých členov (resp. bývalých členov) Jednoty, ktorým v minulosti bolo akýmkoľvek spôsobom ukrivdené zo strany orgánov Jednoty. Do dnešného dňa nebol podaný ani jeden takýto podnet.

Záverom predseda JSMF poďakoval dobrovoľným funkcionárom Jednoty, všetkým členom ÚV JSMF za vykonanú prácu a všetkým členom Predsedníctva i pracovníkom sekretariátu za doterajšiu spoluprácu. Osobitne poďakoval predstaviteľom SAV, MŠMŠ, ako aj predstaviteľom spolupracujúcich vysokých škôl.

Hospodársku správu predniesol A. HUTA ml.. Uvedol, že popri zmene hospodára došlo i k zmene hlavnej účtovníčky. Tým vznikli i menšie ťažkosti, ktoré sa však rýchlo prekonali. Hospodáril sa na troch úrovniach: a) dotácia SAV, b) dotácia MŠMŠ, c) cudzie peniaze. Zvláštne účty malo osem pobočiek a dve sekcie. Vyúčtovanie pre MŠMŠ, najmä vďaka p. J. LUKÁTŠOVEJ bolo načas a na úrovni. Podporil rozdelenie funkcie hospodára aj v pobočkách a sekciách.

Revíziu správu predniesol S. KOLNÍK.

Revíziu vykonala komisia v zložení: RNDr. ing. OĽGA DROBNÁ, CSc., RNDr. STANISLAV KOLNÍK, CSc. a prof. V. URBANČEKOVÁ. Navrhli tieto uznesenia:

- 1) schváliť správu o hospodárení v období medzi zjazdom v Prahe a Nitre,
- 2) udeliť odstupujúcemu ÚV JSMF absolútorium,
- 3) vysloviť PÚV JSMF a ostatným členom ÚV poďakovanie za vykonanú prácu,
- 4) vysloviť poďakovanie hospodárom všetkých súčastí a hospodárskej komisii za starostlivé vedenie hospodárenia v JSMF a vedúcej účtovníčke OSVS p. VERONIKE TOLKUNOVEJ za starostlivé sledovanie a vedenie účtovnej administratívy JSMF,
- 5) vysloviť uznanie funkcionárom pobočiek a sekcií za obdobie rokov 1987 – 1990 do dňa volieb v pobočkách a sekciách za užitočnú činnosť v prospech rozvoja matematiky a fyziky v našej vlasti,
- 6) uložiť novozvolenému ÚV JSMF a jeho predsedníctvu, aby pripravil opatrenia na zlepšenie a zefektívnenie vedenia hospodárenia JSMF a viedol pobočky a sekcie k úspešnému využívaniu samonosných podujatí.

Po uvedených správach otvoril predsedajúci *diskusiu*. Ako prvý vystúpil B. RIEČAN, ktorý zdôraznil, že v JSMF boli vždy demokratické tendencie. Tieto umožnili uplatnenie celej generácii matematikov a fyzikov. Negatívnym javom v posledných rokoch boli tendencie odbúrať tieto demokratické práva. Vo výboroch JSMF museli byť aj členovia KSČ, začiatkom 80-tych rokov sa vytvoril stranický aktív, kandidátka bola pevne stanovená. Toto všetko obmedzovalo činnosť JSMF. Preto treba dať do programu: JSMF obnoví a rozvinie demokratické tradície. Voľbu delegátov na zjazd vykonávať tajne z väčšieho počtu navrhovaných. Ďalej hovoril o spolupráci s vydavateľstvami. Vznikajú veľké problémy, napr. SPN bude vydávať iba učebnice a nič iné, ALFA prestala byť vydavateľstvom technickej literatúry a je nútená vydávať komerčne úspešné tituly. Hrozí nebezpečie, že technickú literatúru budeme musieť vydávať ako samizdaty.

Na jeho príspevok reagoval V. REPÁŠ. Uvedol, že JSMF sa vždy zastala svojich členov a pomáhala im. Poukázal na činnosť Dr. Jukla, o ktorej sa vedelo a nijako sa proti nej nezakročovalo.

I. TUREK podporil stanovisko B. RIEČANA a zdôraznil, že rozpočet JSMF by nemal byť viazaný na SAV. Ďalej poukázal na nedostatok odbornej literatúry.

V. JODAS pripomenul, že sám má pozitívne skúsenosti s podporou JSMF a zdôraznil, že teraz sa treba zamerať na efektívnu činnosť.

V podobnom duchu vystúpil P. BRUNOVSKÝ, ktorý zdôraznil, že väčšina členov Jednoty se chovala vždy korektne a seriózne.

J. ŠABO v diskusnom príspevku žiadal riešenie úloh popremýšľať najmä z toho hľadiska, že v JSMF je asi polovica členov zo základných a stredných škôl. Treba sa zamýšľať, ako pomôcť najmä týmto školám. Ďalej uvedol, že pri ÚV JSMF treba vytvoriť edičné stredisko. Zdôraznil, že ak sa pomôže základným a stredným školám, nepoklesne počet členov JSMF.

Predsedajúci prof. V. MEDEK navrhol prerušiť diskusiu a pokračovať v nej po voľbách ÚV JSMF až do ukončenia rokovacieho dňa. Ďalej poďakoval za dlhoročnú, obsažnú a obetavú prácu odstupujúcemu predsedovi prof. J. MORAVČÍKOVÍ.

Nasledovalo *udelenie absolútoría* odstupujúcemu výboru, a po ňom *vyhlásenie mandátovej komisie*. Zvolených bolo 58 delegátov, z nich bolo prítomných 51. Prítomných je 25 hostí. Zjazd je teda uznášaniaschopný.

Predseda volebnej komisie D. KRUPA vysvetlil spôsob volieb, úpravu kandidátky, kde za predsedu sa pridáva ďalší kandidát akademik M. GREGUŠ a na podpredsedu ďalší kandidát prof. I. HRIVNÁK. Ďalej bol navrhnutý do kandidátky ÚV JSMF doc. BLAHOŠLAV HARMAN z Liptovského Mikuláša. Za zaradenie hlasovalo vyše 30 % delegátov, preto bol tiež do kandidátky pripísaný.

Po vykonaní tajných volieb sa pokračovalo v diskusii.

J. PIŠÚT, 1. námestník ministra školstva, mládeže a športu povedal, že chodieval rád na zasadnutie JSMF, cíti sa na nich dobre ako v domácom prostredí. Priniesol pozdrav ministra, ktorý pre zaprenázdnenie nemohol sa na zjazde zúčastniť. V spolupráci s Jednotou vyzdvihol prácu skupín expertov, ktoré ustanovilo MŠMŠ na riešenie rôznych problémov. Najbližšie budú expertné skupiny riešiť: koncepciu vysokých škôl na Slovensku, spoluprácu vysokých škôl s praxou. Poukázal na to, že

vedecká pracovná sila je u nás zatiaľ veľmi lacná. Pre styk s MŠMŠ navrhol, aby JSMF mala styčného pracovníka, ktorý by operatívne riešil návštevy.

Na záver zjazdového dňa prof. V. MEDEK uviedol zmeny stanov.

V zjazdovom rokovaní sa pokračovalo 23. 8. 1990. Zasadanie viedol prof. V. MEDEK.

Na začiatku rokovania predniesol správu volebnej komisie o výsledkoch volieb D. KRUPA. Za predsedu bol zvolený akademik M. GREGUŠ. Ďalej bolo zvolených 11 členov predsedníctva, 19 členov ústredného výboru, 3 náhradníci a 2 revízori s jedným náhradníkom.

Po vyhlásení výsledkov volieb odovzdal predsedajúci V. MEDEK predsedníctvo novozvolenému predsedovi akademikovi M. GREGUŠOVI.

Akademik M. GREGUŠ poďakoval za dôveru a česť byť predsedom JSMF. V príhovore uviedol, že je to záväzok čo najlepšie pracovať. Čaká nás veľa úloh. Matematika a fyzika zastávajú veľmi významné miesto, to si musíme všetci uvedomiť. Delegáti musia byť nositeľmi myšlienok zjazdu, musia stáť v čele diania JSMF. Musíme sa ďalej pričiňovať o zvyšovanie úrovne vyučovania matematiky a fyziky na základných a stredných školách, čo je dôležité pre výchovu ďalších generácií. Také isté úloha čaká i vysoké školy. Treba naďalej rozvíjať spoluprácu s ministerstvom školstva, starať sa o rozvoj vedeckého výskumu. Metódy matematiky a fyziky používa veľa disciplín. V týchto disciplínach treba hľadať ďalších sponzorov JSMF. Zatiaľ máme len MŠMŠ a SAV, ďalších treba hľadať v teréne. Treba začať s edičnou činnosťou v lone Jednoty. Urobíme všetko pre povznesenie činnosti JSMF na vyššiu úroveň.

Po príhovore nového predsedu sa pokračovalo v bodoch programu predchádzajúceho dňa.

Návrh programu činnosti predniesla M. RAKOVSKÁ.

Prof. V. MEDEK predniesol návrh na *zmenu Stanov* JSMF, ktorý zjazd schválil. Potom pokračovala *diskusia*.

V prvom diskusnom príspevku sa hovorilo o vytvorení matematickej knižnice v Bratislave. Prof. L. HRIVNÁK uviedol, že je to nereálna požiadavka, nemožno sa tak zaväzovať.

Predseda privítal na zjazde delegáciu študentov Pedagogickej fakulty v Nitre, ktorí prišli sledovať rokovanie zjazdu. Dr. V. JODAS hovoril o úpravách plánov stredných škôl. Uviedol, že počet hodín matematiky sa znižuje z 18 na 14 hodín (dokonca na 13). Ďalej, že sa zavádza humanizácia, čo mnohokrát značí odmatematizovanie a odprírodovednenie. Zdôraznil, že bude treba obrátiť pozornosť na učiteľa, pretože nebudú nové učebnice.

Akad. M. GREGUŠ zdôraznil, že bude treba dôkladne preskúmať teoretické problémy praxe, takisto obsah a poslanie vyučovania matematiky a fyziky na základných a stredných školách. V. JODAS povedal, že Jednota bola posudzovateľom materiálu MŠMŠ, mala by však predkladať aj svoje návrhy (napr. učebné texty). Prof. V. MEDEK pripomenul, že je to v dohode s MŠMŠ.

Prof. CHRAPAN spomenul, že by bolo dobré získať pre Jednotu majetok aj na Slovensku. Bolo by dobré prideliť budovu v spolupráci s ďalšou organizáciou, napr. chemickou spoločnosťou. Treba preskúmať možnosti na MŠMŠ. Zatiaľ sa dá spolupracovať so Slovenským domom detí a mládeže, ktorý víta takúto spoluprácu. Mali by sme čo najskôr navštíviť riaditeľa tohto domu.

Prof. J. GARAJ uviedol, že do tejto akcie bola zapojená aj SAV. Mala pôvodne tento dom získať. Zatiaľ je klubová činnosť obmedzená. Sú zatiaľ nejasnosti, čo bude s KPÚ. Treba vynaložiť úsilie na získanie týchto priestorov.

R. NEDELA zdôraznil, že je potrebné vytvárať širokú základňu. Uviedol, že treba viac chodiť medzi členstvo. Prof. J. CHRAPAN zdôraznil, že veľké preťaženie učiteľov zapríčiňuje formálnosť mnohých podujatí. Treba sa snažiť zefektívniť činnosť. Je to zložitý dlhodobý proces.

T. HECHT zdôraznil, že doba sa zmenila. Jednota bola formálne stavovská organizácia. Hájila záujmy členov. Treba sa snažiť o lepšie hospodárske zabezpečenie školstva i učiteľov. Pripomenul, že život je dravší. Ak nebudeme i my draví, ostatní nás odtlačia. Vyvíjať činnosť voči inštitúciám, voči krajným názorom je dôležitejšie ako prednáška.

Akad. M. GREGUŠ zdôraznil, že treba rozvíjať aj hospodársku činnosť. Treba hájiť záujmy členov Jednoty. Zamerať sa na konkrétnu činnosť.

T. KATRIŇÁK zdôraznil, že netreba suplovať odbory. Treba uvážiť, či chceme mať členské časopisy.

V. JODAS povedal, že zatiaľ nemáme skúsenosti v podnikateľskej činnosti. Treba sa pokúsiť organizovať podnikateľskú činnosť cez Jednotu.

Ďalej sa rozvinula diskusia o *Pokrokoch*. Uviedlo sa, že je v nich zastaralá informovanosť. Vznikol návrh rozšíriť ich názov o informatiku. Požadovalo sa viac ich priblížiť členstvu. Apelovalo sa na viac príspevkov zo Slovenska.

J. KURUC upozornil na znižovanie počtu hodín matematiky a fyziky v učebných plánoch.

S. JENDROL' povedal, že vyučovať treba podstatné veci. Vzdelanie je súkromnou vecou všetkých. Vytvárajú sa rôzne typy škôl; ich hodnotenie treba podľa výsledkov.

E. ADLEROVÁ uviedla, že VŠT majú tiež skrátenie počtu hodín fyziky.

H. DRAŠKOVIČOVÁ upozornila na veľké nebezpečenstvo krátenia počtu hodín. Vznikajú súkromné a cirkevné školy, v ktorých sa platí až 500,- Kčs mesačne. Nebudú diskriminovaní ostatní učitelia, ktorí budú utekať zo štátnych škôl, pretože v súkromných budú lepšie hodnotení a budú mať lepšie podmienky?

V. JODAS k zníženiu počtu hodín na gymnáziách povedal, že vznikol povinný nový základ: 1. roč. 26, 2. roč. 26, 3. roč. 24, 4. roč. 22 hodín týždenne, zvyšok je voliteľný žiakom alebo školou, čím sa počet hodín niektorých predmetov zmení.

D. KRUPA uviedol, že SNR je kompetentná rozdeľovať medzi ministerstvami. Financovanie vedy má prejsť na komisiu vedy a techniky, do ktorej budú zaradení špecialisti aj Jednota. Zdôraznil, že Jednota by tu mala robiť morálneho garanta, lebo hrozí, že komisia nebude objektívne rozhodovať.

Po prerušení diskusie M. RAKOVSKÁ prečítala návrh uznesenia. Návrhy na vyznamenania predniesol S. ONDREJKA. Návrhy boli odhlasované. Potom predsedajúci zasadanie ukončil.

V zjazdovom rokovaní sa pokračovalo 24. 8.. Zasadanie viedol podpredseda V. JODAS. Najskôr sa pokračovalo v prerušenej diskusii.

M. RAKOVSKÁ hovorila o Fyzikálnych obzoroch, ktoré majú problémy s príspevkami. Treba zaktívizovať prispievateľov. Nedostatkom je i ich nepravidelné vychádzanie. Treba zvýšiť záujem.

V. JODAS pripomenul, že sa málo venujeme edičnej činnosti. Musíme túto činnosť výrazne zlepšiť.

I. TUREK zdôraznil, že sa treba snažiť o publicitu. Treba zaviesť platenie učebníc. Časopis treba zabezpečiť autorsky.

Ďalej sa diskutovalo o uznesení. Po pripomienkach bolo uznesenie jednomyselne schválené.

Predsedajúci V. JODAS na záver do ďalšej práce zaželel vela úspechov. Uviedol, že v prechodnom období treba prácu zintenzívniť. Spoločnosť je v kvase, prácu bude treba usmerňovať. Ďalej zdôraznil, že do ďalšieho zjazdu treba pripraviť výrazné omladenie ústredného výboru. Poďakoval za diskusné príspevky a pripomienky. Na záver kladne zhodnotil celé rokovanie zjazdu a týmto jeho rokovanie ukončil.

Vítazoslav Repáš

Na záver otiskujeme ešte dva *diskusní príspevky* prednesené na sjezdu JČMF:

Vladimír Roskovec:

Chci se zmínit o jednom důležitém poslání JČSMF, které vyplývá, podle mého názoru, ze změn, které již probíhají nebo dříve či později proběhnou v oblasti organizace a financování vědecké práce. Podobně jako v jiných oblastech, i zde jsou představy o kýženém uspořádání značně rámcové a idealizované, nicméně v obecných otázkách panuje jistá shoda. Obecně se uznává, že těžiště vědecké práce se má postupně přesouvat na vysoké školy, už se nehovoří o vědě jako výrobní síle, ale jako o součásti kultury atd. Pokud jde o financování vědecké práce, všichni se shodují v tom, že zde přísluší hlavní úloha státu. Prostředky vyčleněné z federálního, resp. republikového rozpočtu na vědu by se dílem přidělovaly jednotlivým vědeckým institucím, které by z nich platily své zaměstnance a zajišťovaly základní podmínky pro jejich práci, dílem by se o ně přímo ucházeli jednotliví vědci nebo vědecké týmy v rámci tzv. grantového systému. Tento systém by měl mít výrazné autoregulační prvky, o rozdělování grantů musí rozhodovat grémia, v nichž mají hlavní slovo vědeckí pracovníci.

Při vytváření těchto grémií pro jednotlivé vědní obory by se mělo postupovat demokraticky, především v tom smyslu, že členové budou voleni a budou se v nepřilíh dlouhých termínech střídát: aby určitý vědec byl jednou žadatelem o grant a příště zase rozhodoval o jeho přidělení, aby se nevytvořila vrstva permanentních žadatelů a (užší) vrstva stejně permanentních přidělovatelů. Takto vyslovený požadavek nelze dost dobře odmítnout, protože se objeví při promyšlení konkrétních mechanismů voleb. A zde se jako poměrně slušné demokratické fórum, na které mají přístup všichni vědeckí pracovníci z daného oboru, bez ohledu na instituci, která je zaměstnává, jeví příslušné vědecké společnosti. Jejich organizační struktura dovoluje uskutečňovat volby bez velkých technických

potíží a jsou s tím již zpravidla určité zkušenosti. Vědecké společnosti by se měly chopit této příležitosti stát se skutečnými reprezentanty vědecké obce, posílit tak svou prestiž a částečně si zasloužit státní podporu. Rozhodně by neměly přenechat iniciativu nově se formujícím oborovým radám či jiným metamorfózám starých struktur.

Je zřejmé, že Jednota se svými vědeckými sekcemi je na tuto činnost celkem dobře připravena a mohla by být některým vědeckým společností příkladem. Chci však upozornit, že ani obě pedagogické sekce by neměly zůstat stranou grantového systému:

- i pedagogové na středních školách se mohou ucházet o podporu vědecké práce (a měli by pro ni nacházet i čas a ocenění ze strany svých nadřízených),
- formou grantů je žádoucí podporovat i různé vzdělávací projekty (např. tvorbu učebnic), o jejich přidělování by měli rozhodovat zástupci pedagogické obce.

Naznačená účast Jednoty v připravovaném grantovém systému představuje pouze jeden aspekt jejího budoucího uplatnění, které vidím v tom, že bude vystupovat jako reprezentativní profesní organizace matematiků a fyziků, vědců i pedagogů. Má mimo jiné i tu výhodu, že si podržela pěkný původní název a nemusí po způsobu některých „Svazů“ přemalovávat firmu.

Petr Wslych:

Snad jako první zástupce venkovských poboček chci reagovat na stesky o krizi Jednoty. Snad existuje v centru, ale pobočky žijí, pracují aktivněji než dříve, plní odbornou, pedagogickou i společenskou stránku jako svobodná stavovské organizace. Chtěl bych zdůraznit, že je tomu tak v Ostravě, v Brně i Olomouci (a je jen shodou okolností, že uvádím příklad „markrabství moravského“).

Musím také uvést, že pobočky venkovské se nikdy nedaly ve své činnosti omezovat zásahy mocenskými. Nikdy nebyly poplatné totalitě. Naopak byly ostrůvky všestranného odborného, vědeckého, společenského i politického otevřeného dialogu, svobodných názorů a podnětné diskuse. Svědčí o tom i má osobní zkušenost z jedné z akcí pobočky, kdy nečlen Jednoty, účastníci se akce reagoval na její atmosféru slovy: „Připadám si, jako bych se vrátil do doby národního obrození“ (ani si neuvědomil jak vysoce nás ohodnotil).

Nařklá se často (včera i dnes to zaznělo na sjezdu několikrát) na neatraktivnost činnosti Jednoty a její odtrženost od středoškolských profesorů a učitelů ZŠ. Chci zdůraznit, že tomu tak není, učitelé SŠ a ZŠ se na práci v pobočkách aktivně podílejí a nacházejí v ní uplatnění i osobní uspokojení. Tyto názory podle mne pocházejí z mylných dojmů centra nebo členů z Prahy, situace v pobočkách je však jiná. To by však vyžadovalo, aby se centrum snažilo blíže s pobočkami seznámit.

V této souvislosti po návratu ze sjezdu asi své členy příliš nepotěšíme. Výsledky voleb jednoznačně ukazují, že členové z centrálních institucí, vysokých škol a výzkumných ústavů nedoceňují dobře význam a činnost poboček. Vždyť převážná část poboček nemá v nově zvoleném ústředním výboru JČMF vůbec zastoupení. Jestliže po sjezdu JČSMF v Karlových Varech došlo v této otázce k nápravě do r. 1981 neudržitelné situace, bude bohužel sjezd v Nitře 1990 poznamenán vytvářením „černé díry“ mezi centrem a pobočkami. Domnívám se, že chceme-li činnost poboček aktivizovat, je nutné tuto „díru“ odstranit. Aby nejen dosavadní, ale i noví členové JČMF (studenti) cítili sounáležitost s centrem, cítili, že v něm mají oporu a spolupracovníka. Aby pobočky byly integrační součástí i řízení JČMF a nepociťovaly sounáležitost jen při zajišťování výjezdních zasedání, konferencí či seminářů. Nad touto skutečností se musí nový ÚV JČMF ihned zamyslet a řešit ji. Jinak si předsedové poboček pozvaní na některé jednání ÚV (podle jeho uvážení) budou spíše připadat jako pozvání „na kobereček“.

Domnívám se, že těžiště činnosti Jednoty bude vždy v pobočkách. Na nich, na tom, jaké si vytvoří podmínky, jaké si vyberou své představitele, jaký bude jejich osobní přístup, bude vždy záležet bohatost, mnohostrannost a účelnost jejich odborné, pedagogické i společenské práce. My v pobočkách jsme si toho vědomi. Jde nyní jen o to, aby toto vědomí bylo vlastní i členům ÚV JČMF a aby se to projevilo i ve vztazích centra k pobočkám a obráceně a aby se tato dobrá vůle, která charakterizuje činnost Jednoty po celá léta, projevila i v metodách a organizaci řídicí práce.